

slovni sestavki služijo knjigi bolj kot estetični poudarek in tvorijo nepopolni register naših leposlovcev-Primorcev; zato daje knjigi mnogo močnejši estetični in moralni izraz 8 umetniških prilog, zlasti Pilonova grafika. Imamo tudi troje daljših znanstvenih člankov: dr. Glonar je objavil svoje predavanje o Gregorčiču (edini tujec z domačim blagom!); značilno je po prijetni poljudno znanstveni formi; dr. Franc Kos je skrbno zbral in v zaokroženi obliki podal dragoceni zgodovinski material: »Goriška Brda v srednjem veku«; tretja razprava je znanstveni kuriozum dr. H. Tuma: »Krajevno imenoslovje«. To delo označuje ali cvetoča neresnost ali vsaj nekvalificirano znanstvanje. Urednik slavist bi se ji bil moral izogniti. — Knjigo označuje skozinskozi literarna ambicija in živa tendenca, ki proseva zlasti iz urednikovega Obračuna na koncu. Tisk in oprema sta za naše oči razkošna. — Medtem, ko smo mi ne dovolj opravičljivo odlašali s poročilom o tej tudi za nas pomembni knjigi, se je na oni strani marsikaj izpremenilo. Zato je potreba Jadranskega almanaha tembolj živa in mi mu želimo, da vzdrži in se ohrani.

Fr. Koblar.

Albreht Ivan: **Ranjena gruda.** (Splošna knjižnica I.) V Ljubljani, 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. (104 strani.) Morda ste že brali zgodbo o »klinčorbi«. Nič ne de, če je niste. Berilo »Ranjena gruda« je tako, da bi sodil, da je po pokroviteljstvu zašlo v tisk iz rokopisnega dijaškega vaještva. Pa ni, ker je Ivan Albreht podpisan. Ampak »čorba« je le, mešanica motivov brez vse nujne in notranje zveze. In zabeljena je z evfemizmom »ranjene grude«, s klinom, torej prava »klinčorba« v kaj dvomljivo čedni skledi »polomljene slovenščine« (Albrehtov izraz!). Kdor ne veruje, naj zajme: »Burnik je strmél v mrtvo ženo... Cele gore sveta so se rušile v njem (5); misli, ki so se rezale jedke in razpenjene vsenavzkriž (20); saj z zdravjem zdaj nisi na slabem (32); Štefan se je s polnim pogledom zabodel vanj (32); rad jo je povabil mestoma (včas) (59); stokajoč kašelj je pozdravil Alenko (64); jetika zavije vrat (76); varuj nase in piši« (89) i. t. d. To pa zato, ker naglica ni prida.

Dr. I. Pregelj.

Slovinci. Zemljepisni, zgodovinski, politični, kulturni, gospodarski in socialni pregled. Napisal Fran Erjavec. V Ljubljani, 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Ta knjiga je izšla kot šesti zvezek »Znanstvene knjižnice«, ki jo izdaja Jugoslovanska knjigarna s hvalevredno vneto in požrtvovalnostjo. Zvezki te zbirke v splošnem izbornu ustrezajo potrebam občinstva, tako tudi pričujoča knjiga, ki ji sicer manjka tiste sveže neposrednosti, ki se javlja, kadar vse poteče z enega peresa in je doživljeno in zajeto iz ene glave, ene misli. Pri takem delu, ki naj bo le kompendij vseh potrebnih informacij o nas Slovincih, pri delu, ki obsega najrazličnejša polja človeškega znanja, ki jih en sam človek težko, težko obvlada, se nujno tu pa tam pojavlja kompilatorična nota, kar pa delu nikakor ne jemlje notranje vrednosti. Pisatelj Erjavec se

vestno trudi, da bi nudil tujemu svetu o nas Slovincih zanesljive, trezne informacije, reči moramo, da ne brez uspeha. To mu je priznal tudi Hermann Wendel z zelo simpatičnimi besedami, ki jih mora vsak nepristranski človek le podpisati. Zeleli bi samo, da bi se našel založnik, ki bi omogočil prevod te knjige v srbo-hrvaščino, češčino, nemščino i. t. d., kajti tem narodom, ki nas še vse premalo poznajo, je namenjena ta knjiga, ki jo bo pa tudi naše razumništvo, predvsem dijaštvo in akademiki, s pridom lahko čitalo.

Ivan Mazovec.

Av. g. u. t. Z. i. g. o. n.: Prešernova čitanka.

II. — Kdor bo dobro predelal ves »Kronološki pregled«, bo pač razumel trpko ironijo, ki veje iz vsega »Epiloga«. Razumel tembolj ob spominu na kritike iz let po 1906, prepovršno zavračajoče njegovo porotarijo na polju prešernoslovja. Poslej

Dr. I. Pregelj — Klinčorba.

(Glej »Dom in svet«, I. 1923. str. 250.)

Slovenski kritik, morda najresnejši med vsemi, kar jih je pri nas, mi je dejal nekoč, da se mu zdi nerazumljivo, zakaj slovenski pisatelji mirno dovolijo Preglju vsako nesramnost. Takrat na to vprašanje še nisem vedel odgovora. Danes ga vem. Ker živim v toplem zavetju mogočnega pokroviteljstva, ga tudi lahko povem: *Kdor je v svoji notranjosti gnil, mora mnogo pljuvati. Čim bolj je gnil, tem huje njegov pljunek smrdi.*

To zlato resnico Vam v trajen spomin, gospod dr. Pregelj. Sicer Vam pa iz vsega srca želim, da bi z zdravjem ne bili na slabem. Povem Vam tudi, da so se v »Klinčorbo« s polnim pogledom zabodli ljudje, ki nimajo nič manj pravice, govoriti o slovenski literaturi, nego vi, pa jim ni bilo treba pljuvati. Povem Vam tudi, da pride za »Klinčorbo« v par dneh še »Pregeljčorba« na dan. Za njo potem še mnogo, prav mnogo. Sai sem še mlad in si zbog močnega pokroviteljstva lahko dovolim še marsikaj! Ali ne?

Varujte nase in pišite še kaj!

Toliko za danes in za vekomaj.

Amen.

Ivan Albreht.

Napisano v Ljubljani, v letu Gospodovem 1923, ko je odkril gospod dr. I. Pregelj »Klinčorbo« in dobil v »Domu in svetu« blagoslov za svoj patent.

»Poezija« dne 15. decembra 1846 z zanosnim poudarkom, češ, da je »s tem tiskom doživela slovenska literatura svoj najvišji vrh, ki ga še ni prekoračila, ni premagala do danes«.